

J.P. Tanninen

HAUKIKUNINGAS

HAUKIKUNINGAS

Omistettu kaikille kyykämpelaajille

J.P. Tanninen

HAUKIKUNINGAS

Haukikuningas

Toinen, korjattu painos.

Ensimmäinen painos ilmestyi 2017 (**ISBN:** 978-952-93-9374-9).

© 2017 Tanninen, J.P.

Kannen suunnittelu: J.P. Tanninen

Sisuksen taitto: J.P. Tanninen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-2512-2

Ote kyykän sääntökirjasta vuodelta 1969:

*Kyykkä on todella perinteikäs liikuntalaji.
Sen tähden olkoon käyttäytymisemme pelin arvon mukaista.
Emme häiritse lyöntiinsä keskittyvää kilpailijaa.
Kiitämme vastustajaa ja pelituomaria.*

*Me ymmärrämme voittajien ilot, hävinneiden surut
ja hutilyöjien harmit.*

Esipuhe

Kyykkä. Ei, se ei ole vähän niin kuin mölkkyä. Suomalainen kyykkä on ainoa täysin suomalainen urheilulaji, mikä ei ole saanut vaikutteita muista urheilulajeista ja millä on virallinen maailmanmestaruusarvo.

Tämä vuosisatoja vanha perinne elää yhä vahvana Suomen kyykkäliiton alaisissa kilpailuissa, yliopistomaailmassa ja karjalaseuroissa. Aikoinaan Urho Kekkosen ukaasillakin elvytettyä peliä pelaa nykyisin vuosittain yli kuusi tuhatta suomalaista ja sadoittain ulkomaalaisia.

Toisenlaisten tähtien alla kyykästä olisi voinut tulla kansallisuurheiluumme. Nykypäivänä suurimmalle osalle suomalaisista laji on kuitenkin täysin tuntematon.

Espoossa 9.8.2017,

J.P. Tanninen

Disclaimer: Kirja on fiktiota ja sen tapahtumat ovat kuvitteellisia. Kirjassa esiintyvät henkilöt ovat kuvitteellisia, paitsi ne jotka ovat oikeita. Allekirjoittanutta lukuun ottamatta yhdenkään kyykänpelaajan egoa, kunniaa tai mainetta ei vahingoitettu käsikirjoitusvaiheessa.

HENKILÖT

Musashi Abe: Kadonnut kyykän elävä legenda, jonka kyykkää suurempi elämä karkasi viraaliksi aivan liian aikaisin. Maailmanennätysmies, joka joutui jättämään lajin ympärillään pyörivän julkisuuden hullunmyllyn, poliittisen ajojahdin ja käsistä riistäytyneen fanituksen vuoksi.

Kenji Sunada (Sunada-sensei, Sensei): Sapporo Odorin lukion uusi matematiikanlehtori, joka nakitetaan puoliväkin kyykkäkerhon valvojaksi.

Kyoko Suzuki (Suzuki-sensei): Kaunis, siro ja tyylikkäästi pukeutuva nuori kielten lehtori, joka jaksaa vieläkin fanittaa lukioaikaista sankariaan Musashia vuosia tämän katoamisen jälkeen.

Shizuko Aoki (Aoki-san): Piskuinen mutta pippurinen 16-vuotias lukiolaistyttö, jonka käsittelyssä aikuisetkin jäävät toiseksi. Kyykkäkerhon manageri.

Max Nakamura (Nakamura-kun): Eurooppalaista verta suonissaan ja varsinkin hiuksissaan kantava 16-vuotias lukiolaispoika. Kyykkäkerhon kapteeni ja ammattilaislupaus.

Daiki Tanaka (Tanaka-kun, Totoro): Pyylevä 16-vuotias lukiolaispoika, kyykkäkerhon jäsen.

Katsuro Mitsugi (Mitsugi-kun): Silmälasipäinen 16-vuotias lukutoukka, jonka ystävät raahasivat kyykkäkentälle pelaamaan. Kyykkäkerhon jäsen.

Taro Ueda (Ueda-kun): Lyhyeksi hiuksensa ajellut 16-vuotias hintelä lukiolaispoika. Kyykkäkerhon jäsen.

Keisari Hirohito (Showa): Japanin keisari, joka löysi kyykän vieraillessaan salaa Suomessa vuonna 1969. Tuliaisina nousevan auringon maahan rantautui pelin lisäksi kaikenlaista muutakin.

Urho Kekkonen: Suomen presidentti. Tammisaassa Kekkosella on omat kyykkämailat, joiden kaatuessa koko maailman tulevaisuus heittää häränpylyä.

Yukio Hashimoto (Hashimoto-san): NHK:n kyykkähullu urheiluselostaja, jonka innokas ja sanavalmis tapa selostaa on tehnyt hänestä jo pienimuotoisen nettisensaation.

Kippei Yukimura (Yukimura-san): Vakavanha kirjailija, aktiiviuransa lopettanut kyykämpelaaja ja nykyinen NHK:n asiantuntijakommentaattori, jolla on välillä täysi työ pitää Hashimoto aisoissa.

Prologi

Ajan virrassa soljuvista päivistä vain aniharva muistetaan ikuisesti. Aivan erityisten päivien muistot periytyvät sukupolvelta toiselle tarinoin, meemein ja iskulausein.

Never forget - Älä koskaan unohda. Syyskuun yhdennellätoista päivällä on Amerikan Yhdysvalloille hyvin erityinen merkitys. Kohtalokkaan päivän tapahtumat vuonna 2001 herättivät koko kansakunnan horroksesta, muuttivat päättäjien mielikuvia ja nostivat kansalaisissa esiin ennennäkemätöntä yhteishenkeä ja isänmaallisuutta. Syyskuun yhdestoista oli päivä, kun tornit kaatuivat.

Ylväänä tuhansien ihmisten katseiden keskipisteessä halkoi taivasta kaksi tornia. Amerikan Yhdysvaltojen kansalaiset toivoivat parasta ja pelkäsivät pahinta, mutta yhden tosiasian he jo tunnustivat: tornien kohtalo ei enää ollut heidän käsissään.

Kaikkien katseet kohdistuivat nyt yhteen mieheen, joka keskittyneenä tarkasteli hänelle asetettuja kohteitaan. Miehellä oli annettu tehtävä, mihin häntä oli valmisteltu tunnollisesti jo lapsesta saakka. Hän oli tietoinen tehtävänsä tärkeydestä: onnistuttava oli kertaheitolla, koska toista mahdollisuutta ei tulisi. Puhdas osuma molempiin torneihin tulisi tekemään päivästä hänelle ja hänen kanssamiehilleen ikimuistoisen. Nousevan aurin gon säteiden heijastuessa hänen aurinkolaseistaan, miehen mieleen palautuivat toisen maailmansodan sankarilliset kamikaze-

lentäjät, jotka olivat aikoinaan uhrautuneet isänmaansa puolesta pysäyttääkseen Yhdysvaltain sotilasmahdin.

Keskity! Perille asti! hän hoki mielessään, kun hänen kätensä kiertyi sauvan kahvan ympärille.

Mies huusi ääneen, kun hänen otteensa sauvasta kirposi. Suuren lentävän esineen vielä sinkoutuessa kohti torneja hän huomasi kauhukseen, että lento oli karkaamassa pitkäksi.

”Ei!” hän parahti.

Vinhasti ilmassa pyörivä kyykkämaila laskeutui hipaisten kyykkätornien päälle, onnistuen vain kaatamaan ne ja levittämään kyykät hiekkakentälle piirretyn neliön eturajalle. Japanin maajoukkueen nuorin jäsen Musashi Abe lyyhistyi maahan epäuskoinen ilme kasvoillaan. Suurin ennakkosuosikki Japani oli juuri hävinnyt puolivälieräottelunsa Yhdysvaltoja vastaan Suomessa käydyissä kyykän joukkuepelin MM-kilpailuissa.

Uutinen kantautui Suomesta Japaniin kuin sähköinen tsunami: koko kansakunta oli shokissa. Yhdysvalloissa taas voitto herätti ennennäkemättömän kyykkäbuumin. Tapahtuma sai myöhemmin legendaarista jääkiekkotermiä lainaten nimen ’Miracle on sand’, ihme hiekalla.

Yhdestoista syyskuuta vuonna 2001 oli merkittävä päivä amerikkalaisille. Maajoukkueen pääsy välieriin oli suuri sensaatio ja se pelasti myös monen kansainvälisen uutistoimiston arjen, sillä juuri sinä päivänä ei maailmalla tapahtunut yhtään mitään muuta uutisoinnin arvoista.

Ensimmäinen luku

Oli heinäkuinen lauantai-ilta vuonna 2007. Kirkkaat kattovalot valaisivat Tokyo Domen vaaleanruskeata hiekkakenttää. Katso-molehtereille oli pakkautunut yli neljäkymmentätuhatta Japanin kansallisurheilun ystävää seuraamaan jokavuotisia Japanin avoimia mestaruuskilpailuja. Lajin supertähtien faniryhmien banderollit taistelivat katsomon reunuksilla elintilastaan mas-siivisten mainosten välissä. Suurilta valotauluilta yleisö saattoi nähdä lähikuvia ja hidastuksia pelien tapahtumista ja seurata reaaliaikaisia pelipöytäkirjoja.

Samaan aikaan miljoonat urheilun ystävät olivat linnoittautuneet koteihinsa ja urheilubaareihin seuraamaan otteluita television välityksellä. Lähetysoikeuksista oli perinteitä kunnioittaen käyty vuodenvaihteessa kiivas kamppailu eri televisioyhtiöiden kesken. Kuluvalle vuodelle henkilökohtaisten mestaruuskilpailujen lähetysoikeudet oli voittanut NHK. Fuji TV näytti suorana Japanin ammattilaisliigan ottelut ja J Sportsin sopimus kattoi lukioden mestaruuskilpailun, Emperor's Cup-turnauksen. TBS puolestaan keskittyi tuottamaan urheilulähettyksiä yhä kasvavasta amatöörisarjasta ja sieltä nousevista tulevaisuuden tähdistä. Lajin maailmanlaajuisen suosion myötä neuvottelupöytiin oli saatu myös kansainvälisiä televisioyhtiöitä. Eurosport näytti kanavillaan Euroopassa Japanin liigaa ja EM-kilpailut. Pohjois-Amerikassa pelattavien Major League Skittles -liigaturnausten lisäksi ESPN oli hankkinut esitysoikeu-

det Yhdysvalloissa ja Kanadassa myös valikoituihin paloihin Japanin liigakiertueelta.

Urheilulähetysten lisäksi suosittu lajin seuraajia hemmoteltiin monin eri tavoin. Kanavalla jos toisellakin oli tarjota toinen toistaan yksityiskohtaisempia ja eri näkökulmista tehtyjä dokumenttiohjelmia. Kun yksi ohjelma pureutui lajin alkuperään ja sen rantautumiseen Japaniin 1970-luvulla, keskittyi toinen pelkästään suosittujen huippupelaajien ja joukkueiden kehitystariinoin. Kyykässä käytettävien pelivälineiden valmistukseen ja huoltamiseen oli taas pyhitetty kokonainen tee-se-itse-ohjelmasarja.

Kuten odottaa saattaa, maassa jo pitkät perinteet omaava anime- ja mangateollisuus otti urheilulajista kaiken irti. Kyykään liittyviä mangasarjoja oli tusinoittain ja televisiossa pyöri useampi urheilulajia ihannoiva animaatio-sarja. Olipa muutama kokopitkä animaatioelokuvakin löytänyt tiensä elokuvateattereihin. Anime- ja mangateollisuuden kyykkäaiheisia oheistuotteita pienoismalleista joulukuusen koristeisiin myytiin vuosittain satojen miljoonien dollareiden edestä. Japanin elokuvateollisuus ei ollut sekään jäänyt korvavaikkua puhaltelemaan, vaan suolsi lajiin liittyviä kassamagneetteja valkokankaille harvase vuosi. Yksi japanilaisten näyttelijöiden perusvaatimuksista olikin taitaa kyykän salat vähintään auttavasti. Itäisen saarivaltion elokuvat ja sarjat olivat kuitenkin jääneet pahasti yhdysvaltalaisen fantasiadraaman jalkoihin. Valtavan maailmanlaajuisen suosion saanut fantasian ja kyykän yhdistävä kulttisarja *Game of Thrones* keräsi viikoittain vastaanottimien ääreen satoja miljoonia katsojia. Medianäkyvyyden ansiosta monissa maissa nähtiinkin pienimuotoisia kansanvaelluksia hiekkakentille, kun ihmiset jalkautuivat olohuoneidensa suojasta pystyttelemään kyykkätorneja ja kauhistelemaan puisten heittomailojen painavuutta.

Lajista kiinnostuneita houkuteltiin urheiluvälineliikkeisiin tutustumaan aloituspaketteihin ja tarjouskampanjoihin ja valikoimaa riitti laidasta laitaan aina pelivälineistä alushousuihin ja avaimenperistä keräilykortteihin. Jotkut huippupelaajista olivat lyöneet hynttyyt yhteen tekstiiliteollisuuden raskassarjalaisten kanssa ja keskittyneet luomaan omia nimiään kantavia urheilutekstiilibrändejä. Yksi pelaajista taas oli kerääntyneellä varallisuudellaan rakennuttanut tehtaan, missä valmistettiin hänen nimeään kantavia pelivälineitä ja tarvikkeita.

Japanissa jo hiipumassa ollut käsityöläisperinne sai sekin lajin suosion siivittämänä uutta nostetta: artesaani jos toinenkin löysi uuden ammatin erikoistuessaan valmistamaan huippupelaajille mittatilaustyönä huippulaatuisia mailoja mitä mielikuvituksellisimmista puumateriaaleista. Pelaajien henkilökohtaiset pelivälineet olivatkin tapa erottua muista kanssapelaajista ja joillakin lajin diivoilla oli jopa henkilökohtaisia palkattuja huoltajia, jotka varmistivat välineiden priimakunnon ennen jokaista peliä ja harjoitusta.

Legendaaristen pelaajien entisiä mailoja oli esillä museoissa, kauppakeskuksissa ja jopa pienillä rautatieasemilla pelaajien kotipaikkakunnilla. Suuret summat vaihtoivat omistajia Ebayssä ja muissa nettikaupoissa, kun kauppaa käytiin nimikirjoituksilla varustetuilla mestareiden kulahtaneilla pelivälineillä ja -paidoilla. Monet elämässään menestyneet liikemiehet koristelivat kilpaa toimistojaan historiaa tehneillä mailoilla. He esittelivät ylpeinä lasivitriineihin aseteltuja keräilyharvinaisuuksia asiakkailleen ja yhteistyökumppaneilleen, ympäröiden lasikupuja lajin tähtien nimikirjoitustauluilla, Bonsai-puilla ja legendaarisen Hokusain nimeä kantavilla Ukiyo-e puupiirrospainotuotteilla.

Parhaiten lajissa pärjänneet allekirjoittivat mairittelevia mainossopimuksia, joiden seurauksena heidät ikuistettiin suurimpien kaupunkien keskustojen massiivisille valotauluille ja mainoskankaille. Ehkä lajin lumoavasta tenhosta kertoi myös se,

kuinka härskisti kellonvalmistajat Rolex ja Longines taistelivat keskenään siitä, kumpi saisi suuremman tähden mainoksiinsa. Kameroiden eteen lajin tunnetuimpia nimiä raahattiin myös juomaan yhtä sun toista: urheilijoiden huulilla kävivät virvoitusjuomajättien kolajuomat, meijeriteollisuuden piimälasit ja jopa panimoiden kylmät huurteiset siellä, missä se vain suinkin oli sallittua.

Lajissa onnistuessaan nousi nopeasti idolin asemaan, mikä toi mukanaan omat etunsa ja varjopuolensa. Huipulla mainetta niittäneistä pelaajista tuli julkisuuden henkilöitä joilla oli vaikeuksia liikkua vapaasti missään ilman henkivartijoita tai naaman peittävää hengityssuojainta. Jotkut tähtipelaajista nauttivat elämästään julkisuuden valokeilassa, kun taas toiset tunsivat itsensä häkkilinnuiksi jotka tiedotusvälineiden säälimätön ko-neisto vähän väliä nosti näyteikkunaan rahvaan ihmeteltäväksi.

Yksi näistä monista kuuluisuutta maistaneista pelaajista seisokeli nyt Tokyo Domen areenalla ja yritti keskittyä heittoonsa yleisön pauhun keskellä. Kaksikymmentäkuusivuotias japanilaismies vaikutti silmin nähden hermostuneelta. Hän kohenteli baseball-lakkiaan ja kuivasi hikistä kättään housujensa lahkeisiin. NHK:n televisiolähetys palasi lyhyeltä mainoskatkolta ja punavalkoisena äänenäkin laajalti tunnettu selostaja Hashimoto oli tilanteen tasalla.

”Hienoa, että juuri sinä seuraat suoraa lähetystä täältä legendaariselta Tokyo Domen areenalta, kun kyykkäurheilun kuninkaat, nuo armoitetut aikamme samurait, taistelevat herruudestaan vuosittaisissa henkilökohtaisen kyykänlyönnin Japanin mestaruuskilpailuissa! Kuvassa juuri Tokyo Ramsia edustava Musashi Abe, tuo hiekkakenttien suuri yksinäinen, kansallisuurheilumme likainen ronin, valmistautumassa ratkaisevaan heittoonsa mestaruuskilpailujen finaalikarsinnassa. Edellinen heitto meni reilusti ohi, eikä toiseen hutiin ole enää varaa. Ensimmäisessä erässä hänen onnistui tyhjentää kenttäpuoliskonsa

pelkillä pystylyönneillä, mutta toisessa erässä osumat eivät ole olleet enää yhtä puhtaita. Finaalipaikasta kilpaileva Daisuke Ikeda, Osaka Imperials, onnistui omaan tasoonsa nähden erinomaisesti, lyöden tuloksen +28, ja on tällä hetkellä toisena kiinni finaalipaikassa. Abe olisi edellisellä heitolla osuessaan lyönyt Ikedan pisteellä ja selvittänyt tiensä jokaisen kyykkämiehen himoitsemaan finaaliin ja taistelemaan siitä lopullisesta palkinnosta, mikä häntä on kaikki nämä vuodet välttellyt! Mikäli hän nyt onnistuu, on luvassa pikauusinta miesten kesken”, Hashimoto sanoi.

Vieressä istuva vanhempi asiantuntijakommentaattori Yuki-mura pudisteli epäuskoisena päätään. ”Pahalta näyttää, Hashimoto-san. Aben siivousheittotaidot paineen alla ovat kyllä hyvin kaikkien tiedossa. Ei häntä syyttä kutsuta haukikuninkaaksi”, hän sanoi totinen ilme kasvoillaan. ”Itse en täällä Tokion painekattilassa laittaisi nyt jeniäkään likoon hänen puolestaan. Tiukka paikka. Näyttäisi siltä kuin hän olisi tekemässä pientä kuolemaa tuolla neliössä.”

Kentän vierellä tuomari oli nostanut kätensä heittovuoron merkiksi. Abe puhalsi pitkään ja hartaasti, etsien heittoasentonsa uudelleen. Pitkä päivä oli kääntymässä iltaan, mutta karsintakierrosten jälkeen hänen oli jälleen kerran onnistunut kammeta itsensä kahdeksan joukkoon finaalikarsintaan. Raskas päivä alkoi tuntua jo jäsenissä asti, eikä rakoilevaan tekniikkaan fanien kova kannustuskaan tuntunut enää auttavan. Abe kannusti yleisöä mukaan heilauttamalla oikealla kädellään ilmaan.

Syteen tai saveen, ei tänne luovuttamaan tultu, hän mietti.

Mies sylkäisi mailansa kahvaan ja pyöreytti sitä sormissaan. Tuntuma oli vielä tallella. Hän vilkaisi neliön viimeistä kyykkää kulmiaan kurtistaen. Siinä hän oli ja seisoskeli keskellä suurta hiekkakenttää iso puinen maila kädessään, tuijotellen vajaan kahdenkymmenen metrin päässä lepävää pientä kaljatölkin kokoista puunpalasta. Jos heiton kohteena olisi ollut elävä olen-

to, ei tämän räkäiselle naurulle olisi tullut loppua. Vaikka pieni eloton puunkappale ei tuijotukseen vastannutkaan, aiheutti se silti vastustajassaan pelonsekaista kunnioitusta. Tilanteen absurdius sai miehen naurahtamaan.

Ei hän peiliä tarvinnut tietääkseen, mitä – tai ketä – vastaan hän oli oikeasti pelaamassa.

Hänen keskittyessään heittoonsa oli kuin koko Tokyo Dome olisi häipynyt hänen ympäriltään ja yleisön kohina hiipunut taustalle hiljaiseksi huminaksi. Musashin lähtiessä heittosuoritukseensa koko areena hiljeni seuraamaan pelaajaa, jota monet pitivät yhtenä lajin kirkkaimmista tähdistä. Miehen intohimoinen pelityyli sekä hänen kentällä ja sen ulkopuolella heittämässä lennokkaat sutkautukset olivat luoneet hänestä kulttihahmon, jollaista Japanissa ei ollut miesmuistiin nähty. Nämä lentävät ja kantaa ottavat lauseet olivat aikojen saatossa alkaneet elää omaa elämäänsä ja synnyttäneet ilmiön, joka laajalti tunnettiin nimellä Abenomics.

Maila syöksähti liikkeelle hänen vasemmasta kädestään, pyörien myötäpäivään ilmassa kuin bumerangi. Maila osui ensimmäisen kerran maahan puolessa välissä kohdettaan, nostattaen ilmaan vaalean ruskeaa hienojakoista hiekkaa ja soraa. Puinen heittoväline jatkoi liukuen ja pyörien matkaansa maata pitkin, ja edellisestä heitosta poiketen sen suunta näytti tällä kertaa tarkalta. Yleisö heräsi huutoon jo kesken heiton. Pauhun keskellä oli kuin koko areena olisi kärsimättömänä pyrkinyt vaikuttamaan puisen mailan lentorataan ja siihen vaikuttaviin fysiikan lakeihin. Takarajaa lähestyessään mailan kierron ajoitus meni yli ja se sujahti kuin väistäen kyykän vasemmalta puolelta, tyytyen vain ujosti hipaisemaan sitä ohi mennessään. Kentän viimeinen kyykkä pyörähti osumasta hieman ja jäi lopulta lepäämään keskelle neliön takarajaa. Areenalla alkanut huuto sai mollivoittoisen laskevan sävyn, kun lehtereillä kymmenet tuhannet katsojat repivät epäuskoisina hiuksiaan.

“Haukikuningas on mielikuvituksellisin teos kilpailumme historiassa.”

- Vuoden Urheilukirja-2017 raati

*Maailmanhistorian ensimmäinen teos suomalaisesta kyykästä on täällä.
Onko se tekniikkaopas? Onko se historiikki?
Ei, se on fiktiivinen Japaniin sijoittuva satiiri.*

Mitä ihmettä on tapahtunut, kun Kalevalan laulumaiden unohdettu mailapeli on noussut olympialajiksi ja kansallisurheiluksi Japanissa?

Samalla kun World Trade Center pelastuu ja nousevaa aurinkoa tervehtii kyykkähullu Japanin kansa, pääsemmekin huippu-urheilun perimmäisten kysymysten äärelle: voiko kyykkää pelaamalla parantaa maailmaa tai löytää elämän tarkoituksen?

Kun sapporolaisen lukion uunituore lehtori Kenji Sunada suostutellaan kyykkäkerhon valvojaksi, alkaa tapahtumasarja, minkä jalokoihin jäävät niin lukiolaiset, ammattilaiset kuin urheiluselostajatkin.

Entä minne on kadonnut kyykän supertähti, kovia kokenut maailmanennätysmies Musashi Abe?

Haukikuningas on kieli poskessa kirjoitettu hersyvän lämminhenkinen kuvaus kyykästä, huippu-urheilusta ja sen lieveilmiöistä.

“Nerokas lajiopas, jossa fakta ja fiktio yhdistyvät saumattomasti ja ainutlaatuisesti.”

- Vuoden Urheilukirja-2017 raati

